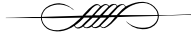

A „Pura Vida” földjén

Beszélgetés Kocsik Andrással¹

BELVEDERE MERIDIONALE: **Először is miért éppen Latin Amerika? Majd azon belül mi az ami Costa Rica-ba vonzott?**

KOCSIS ATTILA: 1998-ban éppen harmadszorra utaztam az USA-ba egy Vermont állambeli nyári gyerektáborba dolgozni. Tudtam, hogy a munka után az amerikai vízumom lejártá előtt lesz még egy hónapom, amit utazással szerettem volna eltölteni. Mivel az USA-t már ekkorra elég jól bejártam, arra gondoltam, hogy átmennék valami szomszédos országba is szétnézni. Kanadába vízum kellett, így csak Mexikó maradhatott az úti cél, azért is mert spanyolul már tudtam ekkorra, és úgy gondoltam ez majd megkönnyíti a dolgokat. Egy 15 éves Toyota-val, jogosítvány nélkül a barátnőmmel nekivágtunk a Yukatán félszigetig és vissza tartó majd négy hetes kalandnak. Ekkor kaptam egy nagyon jó ízelítőt abból a bájból, ami a latin-amerikai népeket jellemzi. Nagyon megfogott a nyugodtság, és a hely egész aurája, úgymond “feeling“-je, az a hatalmas mennyiségű, izgalmas kulturális hagyatéka, amely szétszórva hever a latin-amerikai országok bármelyikében. Talán akkor meg is fordult a fejemben, hogy majd egyszer jó lenne kipróbálni hosszabb távon is, hogy milyen is egy ilyen dallamokra hangolt világban, életérzésben a hétköznapi szinten élni, nem csak mint utazó, hanem mint egy helybéli kenyérkereső. De ez a Mexikó egy másik történet, ami megér egy misét, de most Costa Rica-i tapasztalatomról szeretnék beszélni.

2002-re újra megért bennem az, hogy a szegedi főiskolai tanári létből egy időre kiszakadjak. Ekkor használtam először az internetet. Mivel angol tanár a szakmám, ilyen irányba szerettem volna,

igazából majdnem bármely országban munkát szerezni a világhálón. Egy barátom éppen Kínában tanított hatalmas fizetésekért. Megnéztem egy pár ázsiai céget, és tényleg kecsegtetőnek tűntek, de annyi papírt kellett nekik elküldeni, hogy az én minimális számítógépes ismereteimet meghaladta ez a feladat. A több mint 30 iskola közül a világ különböző részeiről, csak egy Costa Rica-i nyelviskola honlapján volt arra lehetőség, hogy az ember ott helyben egy kis rubrikába begépelhessen egy pár odavágó sort magáról. 10 nap múlva jött is a válasz, hogy nagyon tetszett az önéletrajzom, de csak személyes interjú alapján vehetnek fel, úgyhogy ha éppen arra járok, ugorjak be hozzájuk egy rövid kis elbeszélgetésre. Közben egy csomó helyről információkat gyűjtöttem az országról. Tévét ritkán nézek, de a National Geographic-on épp akkoriban egy pár Costa Rica-i nemzeti parkot mutattak be. Akkor volt a foci VB is, és az egyetlen meccset, amit véletlenül félig megnéztem, a Costa Ricaiak éppen elvesztették a brazilok ellen, de mindenki a veszteseknek szurkolt, mert annyira szimpatikus csapatnak tartották őket a nézők. Olyat is olvastam a neten, hogy az odaválósiaik úgy gondolják, hogy ennél már közelebb nem is lehetnének a mennyország-hoz a földön. És még sorolhatnám mind azt a

sok jelet, ami szerint nekem ebbe a pici közép-amerikai országba kellett mennem.

Miután megkaptam a biztató e-mailt, felhívtam a Pesten élő barátnőmet, hogy lenne e kedve egy évre Costa Ricába menni. „Az meg hol van?” – volt a válasza. Nem mintha én rögtön rá tudtam volna bökni a térképen... A legtöbben Puerto Ricóval keverik össze és egy szigetre gondolnak, ami az USA-hoz tartozik. Egy pár órával később éppen egy barátnőjét látogatta egy pesti diákszállón, ahol az egyetlen számítógép előtt ülő lány éppen spanyolul írt valamit. Na vajon hova valósi lehetett? Természetesen Costa Rica-i. Ennek az esélye annyi mintha Dél-Afrikába szerettem volna menni és egy budapesti kolégiumban találkoztam volna egy busmannal. És az, hogy lány is és egyedül is volt, az meg már a csoda határát súrolta. Megbeszélték, hogy amikor hazaér majd keres nekünk valami jó albérletet, hogy ne akkor kelljen kapkodnunk, amikor odaérünk. Szállodába se szerettünk volna menni, mivel legalább egy évre terveztük a kint maradást.

Mikor Augusztus 20-án éjszaka megérkeztünk a San Jose-i repülőtérre éppen keményen zuhogott az esős évszak áldása. Lina, a kontakt emberünk sehol, és el sem tudtuk érni csak négy nap múlva. Addig bementünk a város legolcsóbb „szállodájába” - gyors öröme házába, mint röviddel később kiderült. Az országról az első benyomásunk pont a várt ellenkezője volt. A belváros tele jellegtelen beton épülettel, az utcán alig lehetett levegőhöz jutni az irdatlan sűrűségű szmogtól. A szállodánk előtt több buszmegállót is üzemeltettek, ezért teljesen mindegy volt, hogy kint vagy bent vesszük a levegőt. És persze naponta több órán keresztül zuhogott a megúsztatlan trópusi eső. Ekkor még semmi szépet sem láttunk az országból, és nem sok értelmét láttuk annak, hogy egy egész évet ebben a meleg, párás, ronda, szmogos városban eltöltsünk.

Végre sikerült találkozni Linával. Egy

darab papírt nyújtott át nekünk a beszélgetésünk végén, amin egy telefonszám állt és az a név, hogy Zoltán Durán. Én azt hittem, hogy csak nálunk létezik a Zoltán név. „Ja, most hogy mondod Zoli anyukája tényleg magyar” – jött Lina válasza. Így kerültünk albérletbe a körülbelül 50 Costa Rica-i magyar közül az egyikhez, Katalin Duránhoz, aki éppen Budapesten tartózkodott és a tudta nélkül adta ki nekünk Zoli fia a gyönyörű házuk melletti kisebb lakást. Ő az ország legjobb együttesében billentyűzött és üvegpipákat fújt, ami azt jelentette, hogy nem volt semmi pénze, úgyhogy nagyon jól jött neki a mi hirtelen megjelenésünk. Rajta keresztül később bevezetést kaptunk az ország művész világába is.

A következő napon elmentem a nyelviskolába, hogy minél hamarébb munkába is álljak, mert nem volt nálunk csak minimális pénzügyi bázis. „Jaj de jó, hogy itt vagy! Ki is vagy?” jelenet játszódott le az állás interjún, aminek a végén heti 4 órát tudtak felajánlani. „Ezért repültem át a fél világot?” – kérdeztem. Elfogadtam persze az állást, de rögtön néztem más iskolákat is. Vettem egy Tico Times nevű angol újságot, és végigjártam az összes angoltanárt kereső iskolát. Így jutottam el az Ingles Empresarial nevű kanadai nyelviskolához, ahol azután a kint tartózkodásunk végéig tanítottam. Ez az iskola cégekhez továbbított anyanyelvű tanárokat. Először a Dos Pinos nevű, Latin-Amerika egyik legnagyobb tejgyárába kellett kijárnom hetente kétszer. A fehér ing, nyakkendő kötelező viselet volt, beléptető kártyával lehetett csak bejutni. Egy pár hét után a főnök megkérdezte, hogy nem lenne-e kedvem kijárni tanítani kétszer egy héten oda, ahova senki sem akar kimenni, mert egy másik városban van, és az órák akkor érnek véget amikor már nem járnak buszok San Jose (Costa Rica fővárosa) felé, ezért ott kell aludni a cég vendégházában. Kedden és csütörtökön háromszor két és fél órás menetet kellett tartanom egy

Guapiles nevű kis banántermesztő városban a Chiquita cégnél.

San Jose egy völgyben terjed szét és az örök tavasz városának hívják. A hőmérséklet 18 és 28 fok között ingadozik. Az út Guapilesbe az ország egyetlen alagútján keresztül vezet. Ez az út köti össze a fővárost a karibi térséggel. A legtöbb Tico (Costa Rica-i) sohasem megy a Karib tengerre, mert fél, hogy az alagút előtt vagy után egy földcsuszamlás fogja maga alá temetni. Évente egyszer meg is szokott történni ez a fajta baleset. A Braulio Carillo nemzeti parkon keresztül vitt az út, gyönyörű hegyi dzsungelben. Az út felszerpentinezett a hágóig, majd le a karibi térség síkságára, ahol a hőmérséklet legalább 10 fokkal több mint a fővárosban, és az eső is sokkal nagyobb mennyiségben zúdul a környékre. A legtöbb latin-amerikai országtól eltérően itt kitűnő utak vannak és a buszok is nagyon jó minőségűek, de miután lemegy a nap, egy olyan vastag köd száll le mindig itt a hegyekben, hogy két méterre sem lehet ellátni, ezért senki sem vállalja be, hogy este hét után arra vezessen, főleg nem a busz társaságok.

Minden egyes kijutásom a céghez kész kaland volt. A Chiquita a főút mellett épített egy banán püré előállító gyárat, ahol a másod osztályú banánt, amit régebben a teheneknek adtak, pürésítik és 50 literes ezüst színű vákuum zsákokba teszik, majd ezt egy kék fém hordóba. Ezeket a világ minden részén veszik, mert ebből készül a bébiételek nagy része, a süteményekbe is kerül rendszeren, még különböző ételekbe, olyanokba, amikbe nem is gondolnánk. A gyár Guapiles-on túl legalább tíz kilométerre található. Az állami buszok legtöbbször csak Guapiles-ig ment, ezért általában arra a félig illegális buszra szálltam, amelyik a Karib térség egyetlen kikötőjébe, Limon-ba ment. A fuvardíj bizonyos kereteken belül változott, de nekem ez megfelelt mert megálltak ott is, ahol nem volt megálló, míg az államiak ezt nem teszik meg. Nem

egyszer hajtottunk el a cégem előtt, mert a sofőr nem volt hajlandó megállni, majd zuhogó esőben visszastoppoltam a céghez, ahol csurom vizesen letanítottam háromszor két és fél órát egy légkondicionálóval ellátott teremben, ami egy kicsit be is ázott, annyira, hogy nemegyszer burleszk filmbe illően maradtam csak talpon a síkos linóleumon. A teremből hatalmas üveg ablakon át rálátás nyílt a banánhámozó futószalagra, ahol személyenként 35 banánt kellett percenként meghámozni. Mindenki nagyon büszke volt, hogy a nagy Chiquitának dolgozhatott. Az ott dolgozók elég jól is kerestek. Hozzá kell tennem, hogy én is sokkal jobban kerestem ott, mint bármikor itthon angoltanárként.

B. M.: Térjünk ki akkor itt az oktatásról szerzett tapasztalataidra.

K. A.: Én a közép és felsőbb vezetés embereit tanítottam, a vezérigazgatóig bezárva a sort. Ezek mind jól képzett, egyetemet végzett, nagyon sokat dolgozó emberek voltak, akiknek a cég fizette, hogy ingyen tanulhassanak hetente kétszer angolul. Ez a nagylelkűség annak tulajdonítható, hogy mint a nagy banán cégek legnagyobb része, ez is Egyesült Államokbeli befektetés jól sarjadzó ágacska volt és a kintiek szerettek volna jobban kommunikálni az itteniekkel. Mivel naponta 12 órát is dolgoztak, nem sok energiájuk maradt az angolozásra, de nagyon rendesek voltak, és kitartóan próbálkoztak. Mint mindenhol itt is találhattunk jó és gyenge nyelvezéssel rendelkezőket, szorgalmasabbat, lustát, lógóst, olyat, aki Shakespeare-t angolul idézett. Nagyon érdekes emberek hétköznapijaiba pillanthattam bele a diákjaimmal való beszélgetéseim során. Spanyolul is sokat tanultam tőlük, habár a cég megtiltotta, hogy az angolon kívül a spanyolul is használhassuk. De sokszor sokkal könnyebb volt egy hasonló dolgot egy jó oda illő spanyol megfelelővel tisztábbá tenni.

Az órák között 5 perc szünet volt. Le mentem az udvarra, és ittam egy jó hideg

pohár vizet a gépből, és hallgattam a szakadó esőt. A két és fél órák kicsit hosszúnak tűntek az elején, de azután általában lerövidültek, mert mire mindenki megérkezett, beszélgetett egy kicsit stb.... Ezek az emberek hihetetlen stressz alatt éltek. Nekem úgy tűnt mintha mindig valami nagyon fontos ellenőrzésre készültek volna. Hol az ISO jött, hol a japánok tartottak nagyítós vizsgálatot, hol az izraeli rabbi jött ellenőrizni, hogy elég kóser-e az a banánpüré.

B. M.: És mi volt a munkán kívül?

K. A: Este kilenckor az órák vége után vagy a panamai nagyfőnök vitt a vendégházba, vagy ha ő nem volt, akkor valamelyik diákom. Néha elhívtak csütörtökön bulizni. A szórakozási lehetőségek egy banántermesztő kisváros rezgéséhez voltak kalibrálva. Olcsó, giccses beton diszko féleségek, bezárt boltok között. A bulikban természetesen csak latin zene szól, de nem táncolnak olyan sokan, mint azt mi itt elképzeljük. Az átlag latin-amerikai férfi nem ez a „macsó típus”, ami elterjedt róluk. Senki sem gyúrja ki magát, nincs az a nagy önfényezés, hanem inkább szégyenlősek, kuncogók, egy kicsit gyerekesek a mi szemünkben. A férfiak a családjukra nagyon büszkék, és lehet látni a csillogást a szemükben mikor a gyerekeikről beszélnek. Majd néhány pillanattal később ugyanolyan könnyen ellibbennek egy telt idomokkal ringatózó olcsóbb, kétes hírű nőszeméllyel. Nagy részük családja San Joséban élt, és csak hétvégeként találkoztak. Costa Ricában minden harmadik házasság válással végződik. Állítólag nagyon dívnak a munkahelyi kapcsolatok, csak soha nem értettem, hogy mikor, mert még egy ilyen dolgos népet nem láttam, mint a Costa Rica-i. Nem az a mi fejünkben élő „ráér holnap is” fajta embereket ismertem meg ennél a cégnél.

Minden rendezvényre meghívtak. Hatalmas bulit csaptak, ahová az összes Chiquita dolgozó meg lett hívva családotól. Több száz ember táncolt és próbált úgy

piálni, hogy ne csináljon bohócot magából az egész cég előtt.

Egy csomó környékbeli jó hely felfedezését is a diákjaimnak köszönhetem. Így jutottam ki különböző folyó rendszereken csónakkal, Tortugueróba, ahol a másfél méter hosszú zöld teknősök rakják tojásaikat a Karib-tenger fövenyébe. Ezeket megfőzik, és chilivel árulják a fent említett szórakozó helyek környékén lézengő árusok. Pingponglabda nagyságú puha héjú tojás, aminek a főtt belseje kicsit szemcsés. Természetesen szexuális potencia növelő hatása van, mert a hajósok megfigyelték, hogy ezek a teknősök órákon keresztül párosodnak.

Magáról a banánról is megtudtam egy pár érdekes dolgot. A banánt itt is zölden szedik le, mert csak így lehet szállítani. A paraszt is miután levágott egy fürt zöld banánt, amin lehet 60-80 banán, felakasztja a háza tornácára, naponta egy sor spirál besárgul, és lehet enni. A banánfa egy fűfajta és kilenc hónapba telik, míg a friss fa felnő, gyümölcsöt hoz, majd elhal, de ekkor már a gyökereiből bújik is ki a friss hajtás. Kilenc hónap után kivágják őket, mert maguktól is elhalnának. Az exportra készülő banán mind speciálisan kikevert fajta, aminél figyelembe veszik a szállíthatóságot és az édességet. Az a banán, ami saját piacra készül sokkal finomabb: kisebbek, vékonyabb a héjuk, és nem lehet őket sokáig tartani, de olyan méz ízűk van, amit mi soha sem fogunk innen megismerni. Ugyanúgy ők sem fogják megismerni az igazi jó almákat, mert oda csak a „szépek” kerülnek, és darabszámra árulják.

B. M.: Mít tudtál meg az ország gazdaságáról?

K. A: Az ország egyik fő jövedelemforrása a banánból származik. Különbé, főleg amerikai érdekeltségű cégek versenyeznek a piacért. Néha biológiai háborút folytatnak egymás ellen. Volt olyan is, hogy az ország fő banántermesztő vidékéről teljesen kipusztult a növény és azóta sem képes újra telepedni. A

másik fő bevételi forrásuk az ökoturizmusból származik. A helyiek annyira szeretik és tisztelik az országukat, hogy inkább bent hagyják a hihetetlen mennyiségű nemesfém ércet a hegyek gyomrában, mintsem engedjék, hogy külföldi cégek szét túrják az egészet és az ő unokáik már ne láthassák mindezt a gyönyörűséget. Costa Rica az az ország, ahol a déli és az északi félteke faunája és flórája egyszerre van jelen. Az ornitológusok paradicsomának is szokták hívni, mert ennyi sok fajta madarat ennyire egyszerűen csak itt talál az érdeklődő. Lehet sétálni a tenger parton, míg a fejünk felett gyönyörű színű arapapagájok, tukánok, hatalmas pillangók libegnek, elsétálhat egy tapír is, a fákon elbámullhatjuk egy lajhár ellazító mozgását, vagy lógását.

B.M.: Mekkora is az ország lakossága? Ugye elég sok amerikai tartózkodik az országban.

K. A: Az országban nagyjából 4 millió-an élnek. Ebből legalább egy millióra tehető a nicaraguai legális és illegális bevándorlók száma. Mostanában elég sokan érkeznek Kolumbiából is. Costa Rica az egyetlen stabil pont ebben az eléggé zavarosnak tűnő Latin-Amerikában. Az amerikaiak száma nem olyan nagy. Sokan csak egy hétvégre is leruccannak egyet szörfözni, szerencsejátékozni, valamint bármilyen nemű szexuális igényeiket kielégíteni. Costa Rica tényleg egy hihetetlenül liberális ország. Nagyon jól tolerálják a másságot, a drogokat, és minden olyan dolgot, ami miatt más kultúrák sokat görcsölnek. Az ország területén még soha sem volt háború, mert katonasága sincs, amire nagyon büszkék. Sőt a közép-amerikai konfliktust is ők oldották meg, úgy Nicaraguában, mint Hondurasban és El Salvadorban. A „nikák” (nicaraguaiak) dolgoznak a banánültetvényeken, és az építkezések nagy részén. Végül is ők azok, akik az ország termelését végzik. A Costa Rica-iak jó része egyetemet végzett és már csak bizonyos fajta

munkát hajlandó végezni. A nicaraguaiak közül ki a legtöbb bűnöző is. Érkezésünk előtt egy pár évvel egy fegyveres nicaraguai banda heteken át fosztogatta az országot. Azóta mindenhol fegyveres őrök vigyáznak látszólag semmire, mert én semmi atrocitást nem tapasztaltam az országban.

B.M.: Milyen a közbiztonság?

K. A: Annak ellenére, amit olvastam arról, hogy mennyire „pura vida” (tiszta élet) ez az ország, nagyon meglepődtem mikor megérkezésünkkor láttuk, hogy minden ház egy fekete fémketrecbe van zárva. Mintha valami háborús zónába érteztünk volna a beígért nyugalmas életérzés helyett. Később kiderült, hogy ez csak egy túlméretezett paranoia hullám rossz szokássá vált maradványa. A nagy vaskapukra ugyanolyan egyszerű zárat szereltek, mint mindenhová. Mivel turistából mindig akad, ügyes zsebesek rájuk specializálódtak, de a fegyveres rablás itt még nagyon ritka esemény. Én bárhol teljesen biztonságban éreztem magam az országban. Itt még a tolvajok is kedvesek. Két nő kikapott valamit a barátnőm zsekjából, és mikor utánuk mentem, gyorsan eldobták a papír darabokat, az egyik megállt és bocsánatot kért, mielőtt elkezdtem vele kiabálni. Meg sem tudtam szólalni.

B.M.: Mit vettél észre Costa Rica USA-tól való függéséből?

K. A: Mint minden más latin-amerikai ország, Costa Rica is igen nagy mértékben függ az USA-tól úgy gazdaságilag, mint politikailag. Nagyon sok észak-amerikai cég viszi oda a gyárát, mert olcsóbb a munkaerő, de stabil a gazdaság. Az amerikai illegális fogadások Costa Rica-i telefonvonalakon történnek, hogy így legálissá válhassanak. Costa Rica próbál bemutatni néha a „nagy fehér testvérnek”. Mikor az USA megtámadta Irakot, ott tartózkodásunk alatt nagyon sokan kivonultak a követség elé, és kérték, hogy vonják vissza a csapataikat. Van egy alapvető „gringo-ellenesség” a latin-ameri-

kaiakban általában. Állítólag maga a gringo szó is a „Tico”-któl származik. A dollárt greenback-nek hívják (zöldhasú) és, mivel sok latin-amerikai országban ez volt a fizető eszköz, mikor szerették volna, hogy a saját lábukra álljanak ilyeneket skandáltak az emberek az utcákon, hogy „Green go!” „Green go!” mármint, zöldhasú, húzzál haza! Ezután minden nem latin-amerikai így kezdtek el hívni. Hiába mondtam én, hogy európai vagyok, a legtöbb ember ezt valahova az USA-ba helyezte el mentális térképén.

Amúgy ez a gringo-ellenesség is csak egy „póz”, mert mindenki nagyon kedves az idegenekkel jöjjön az bárhonnán is. Sőt ha egy „Tico” valaha arra szánná magát, hogy elhagyja az országot az egyetlen úti cél, ami az eszébe jut az csakis az USA lehet és azon belül is Miami. Hiába van nekik sokkal jobb tengerpartjuk helyben ők ki akarják próbálni, hogy milyen a fényűzőnek tűnő érzés.

B.M.: Melyek az ott élő emberek antropológiai jellemzői?

K. A: A többi környékbeli országhoz képest itt elég sok a fehér ember. Costa Ricát északról, Nicaragua felől kezdte meghódítani egy pár spanyol család. Mikor oda érkeztek állítólag nem találtak sok őslakost. De akiket találtak magukba olvasztottak lassanként, ebből lett a mai lakosság nagy része. Majd később, miután Jamaicában felszabadították a rabszolgákat behoztak egy csomó négert, azzal csalogatva őket ide, hogy építsék meg a Karib-tenger és a Csendes óceán közötti vasútvonalat a dzsungelen keresztül. A munkálatok kudarcba fulladtak, és mivel nem volt semmi pénzüik, itt kellett maradniuk, és építettek egy fekete várost a Karib-tenger partján, amit citromnak, azaz Limon-nak neveztek el. Ezek a jamaikai „patoi”-t beszélők, ami egy, az angolon alapuló keverék nyelv. Az egyetlen tiszta vérű indián törzs a Bri-bri, és kint élnek a karibi térségben. A legtöbben banán ültetvényeken dolgoznak. Ezekkel az indiánokkal találkozott Kolumbusz is a nevét

viselő szigeten Limon mellett. Kapott egy kis aranyat, ezért elnevezte a helyet „Gazdag part”-nak Costa Ricának. De a megkapott aranyon kívül nem sokat találtak később, ezért a spanyolok elég hosszú ideig nem foglalkoztak a hegyes, dzsungelés vidékkel. Az utóbbi negyven évben az országba a világ minden tájáról szivárognak az emberek. Sok francia találta meg a számításait ebben az országban. A legjobb magán gimnáziumok franciául működnek. A karibi térségben vannak olyan kis falvak, ahol 40 különböző nemzetiségű ember él együtt már évek óta tökéletes harmóniában.

B.M.: Mennyire létezik a bőrszín szerinti diszkrimináció? Jobban meg vannak-e becsülve a fehérek?

K. A: Ez nem ennyire egyértelmű itt. Habár a fehérek között több a felsőoktatásban végzetek száma, lehet őket is látni egyszerű kétkezi munkásokként is. Ugyanúgy lehet találkozni fekete üzletemberrel, vagy mulattal. A Chiquitánál mindenféle bőrszínű ember dolgozott. A panamai főnök volt talán a legsötétebb ebben a tekintetben. Az egyik fehér banánpuccoló odajött egyszer hozzám a menzán és megkérdezte, hogy tényleg igaz-e, hogy magyar vagyok. Mire bemutatkozott, hogy az ő neve Budai Rodrigues. „Á, szóval az apád magyar?” jött a természetes kérdés. „Nem, de annyira szerette az Aranycsapatot, hogy Budai II-ről nevezett el”, nem törődve azzal, hogy ez nem keresztnév.

B.M.: Hogyan élted meg a két évszakot?

K. A: Az esős évszakban érkeztünk augusztus vége felé, télen. Ekkor fél éven át minden nap majdnem menetrendszerűen zuhog az eső egy pár órán át. Délután kettőig általában süt a nap, majd beindul a hatalmas cseppekben zúduló égi ár. Én ebben indultam munkába, így mindig csurom vizes voltam, de ez sohasem zavaró, mert kellemes meleg van. Az emberek az utcán gyerekeként élvezik néha az esőt. Senki sem

ideges az esőre. Ilyenkor hatalmas mennyiségű csapadék hömpölyög az utcákon, majd hirtelen eltűnik a kanálisrendszerekben. A száraz évszak egyik napról a másikra érkezett. Bemondták a rádióban is, hogy holnaptól hivatalosan is kezdődik a nyár, erre hat hónapig nem esett egy csepp eső sem az ország nagy részén. A növényzet viszont ugyanolyan buja és zöld maradt. Minden nap hatkor kel a nap és hatkor le is bukik. Ezt talán a legnehezebb megszokni egy négy évszakhoz szokott embernek. Ott nincs idő, nincs változás. Minden nap süt a nap, és ugyanaddig tart, legyen az karácsony, vagy húsvét. Ezekben a napokban mindenki a tengerparton tölti a szabadságát. Megtelnek a szállodák és a főnyenyen is nehéz bizonyos helyen sátrat verni. A vízbe viszont nagyon kevesen merészkednek, mert a legtöbben soha sem tanulnak meg úszni.

B.M.: Mi a helyzet a drogokkal?

K. A: Costa Ricában nem olyan durva a kereskedelem, mint más helyeken. Előállítással sem foglalkoznak, mert Kolumbia elég közel van ahhoz, hogy mindent viszonylag olcsón beszerezhessenek. Inkább tranzit országnak nevezném, mert itt is átmegy a kokain jó része, amely Dél-Amerikából tart felfelé az USA-ba, vagy Európába. Motorcsónakokban is viszik egyik ország partja mentén a másikig. A marihuána kvázi legális, mert habár amerikai hatásra a törvények tiltják a fogyasztását, sem az emberek sem a rendőrség nem veszi komolyan. Olcsóbb a kolumbiai fű, mint az amerikai cigaretta. A kokain viszont ott is a gazdagok privilégiuma, amihez az átlag ember soha sem jutna hozzá. A latin-amerikai szórakoztató iparban dolgozók nagy hányada kokain függő. De ami a legnagyobb veszélyt jelenti szerintem egész Latin-Amerikában az alkohol után az a „crack”, ami egy olcsó kokain felütve valami metán amfetaminnal. Ennek adagja 500 forint körül mozog, és egy szippantás ebből a pattogó (ezért az angol crack kifejezés) kristályszerű kotyvalékból hosszú időre esz-

méletvesztéses katonán állapotba repíti a használóját. Nagyon gyorsan szétroncsolja a szervezetet. Ismertem egy 18 éves csernobili orosz srácot, aki egy pár hónap alatt teljesen siralmas állapotba került. Úgy kellett átlépni az élettelennek tűnő testén a templom előtti járdán. Az első számú „agymosó” természetesen itt is azért a szesz, mint mindenhol máshol a világon. Két fajta sört készítenek, és egy-két fajta cukornád pálinkát, a guarro-t. Létezik még egy pár fajta tudatmódosító gomba is, amelyekhez csak az elme rejtett területeit felfedezni vágyó fiatalabb generáció folyamodik, de hallottam olyan faluról is, ahol az egész lakosság férfi része a gomba hatása alatt van addig, amíg a környéken a „fungus”-ok a tehéntrágyában nőnek.

B.M.: Magyarországról mennyit tudnak?

K. A: Természetesen semmit sem tudnak, ugyanúgy ahogy mi sem tudunk sokat az ő országukról. Hírek nem érkeznek innen. A latin-amerikaiaknak megvan a saját világuk, érzületük, ami semmi más kultúrához sem hasonlítható. Nekik minden idegen gringo függetlenül attól, hogy melyik országból jöttél. És ez nem támadó vagy derogáló, csak így nevezik a külföldi fehéreket. Nagyjából ötven magyar él az országban, úgyhogy nem sok vizet zavarnak. Ők minden ünnepnapon összejönnek valakinél, és „magyaros tikósan” elbeszélgetnek, és persze esznek. Egy Bornemissza nevezetű 90 év körüli Arad mellől származó bácsi volt a földtani intézet vezetője és ő vizsgálta meg anno az ország talaját, hogy célirányosan tudják majd bevetni a lehető legmegfelelőbb növényekkel. Az Aranycsapatot valahogy mindenfelé ismerik: Latin-Amerikában. Sokan azt hiszik, hogy még mindig ilyen kaliberű a magyar csapat.

B. M.: Mi értelme volt ennek az egy év kint létnek?

K. A: A legfontosabb minden utazásnál az, hogy kilépsz a megszokott struktúrákból és egy teljesen más szokásrendszert ismerhetsz meg. Maga az a tény, hogy egy másik

nyelven kell beszélni, amit egyfolytában tanulni is kell már egy hatalmas tudattágító hatással bír az elmére, az intelligenciára, hát még az a sok élmény, úgy a látnivalók mint az íz világ, és sorolhatnám az érzékszervekre és tudatra ható új dolgok végtelen sorát. Az ember mindig magát utazza. Mi tesszük magunkat új szituációba, ami szükséges ahhoz a tapasztalathoz, hogy megismerjük mire is vagyunk képesek, kik is vagyunk igazából, mennyire merünk a félelmeink fölé kerekedni, ezáltal szabadabbá válni. A tudás szomja, a megismerés, a más struktúrákban gondolkodó emberektől való tanulás vágya mind nagyon fontos annak az embernek, aki az életet egy fejlődő lény útjaként próbálja élni. Costa Ricában olyan erős és szép példákat láttam a türelem, a megértés, segítőkészség, emberek felé való nyíltság terén, amit addig talán sehol máshol. Megismertem több száz állatfajtát, embert, néhány vulkánt, két teljesen más típusú tengert (óceánt). Ennek a kérdésnek a kifejtésére külön interjú kellene, mert megragadni egy-egy néppel, országgal eltöltött évet egy pár sorban lehetetlen. Ez az ország tényleg mesésen szép, nyugodt és nagyon barátságos, az emberek megszólíthatók és barátságosak.

B.M.: Egyutolsó kérdés: visszamennél?

K. A: Igen. Costa Rica egy év alatt az otthonommá is vált, mert sikerült nagy részét megismerni és nagyon sok érdekes emberrel találkozni. Ha háború törne ki Európában, én biztos oda próbálnám menekíteni a családom. Tényleg nagyon jó az alapérzés az országban. Sok jó ember várna szívesen vissza. Azóta is több „tico”-val is levelezünk. Én nem akarom azt sem sugallani, hogy itt nincs semmi bosszúsága az embernek. Ilyen hely nem létezik. Minden újdonság három napig tart, utána kezdődik az ottani rutin. Az utazás során nem mindig minden rózsás. De a lényeg az, hogy mennyit tanultál az ottléted alatt és ezt mennyire tudod beültetni a hétköznapijaidba, úgy külföldön mint otthon, mert az igazi nagy tesztek mindig itthon történnek. Az utazások a terepgyakorlatok. A Costa Ricaiak fő mottója: „Pura Vida!”, ami nagyjából „tisza élet”-et jelent, nagy tanítás. Hogy ki mennyire tudja élni és kinek mi az, már más lapra tartozik.

A BESZÉLGETÉST LEJEGYEZTE
MOLNÁR GÁBOR

JEGYZET

- ¹ Főiskolai oktató (SZTE, JGYTF, Angol Tanszék), majd angoltanár (MIOK).